

STARPTAUTISKĀS VĒLĒŠANU NOVĒROŠANAS PRINCIPU DEKLARĀCIJA

un

STARPTAUTISKO VĒLĒŠANU NOVĒROTĀJU RĪCĪBAS KODEKSS

2005. gada 27. oktobrī iesniegts Apvienoto Nāciju Organizācijai Ņujorkā

STARPTAUTISKĀS VĒLĒŠANU NOVĒROŠANAS PRINCIPU DEKLARĀCIJA un STARPTAUTISKO VĒLĒŠANU NOVĒROTĀJU RĪCĪBAS KODEKSS

2005. gada 27. oktobrī iesniegts Apvienoto Nāciju Organizācijai Ņujorkā

Līdz 2005. gada 24. oktobrim šo dokumentu apstiprinājušas šādas organizācijas:

Āfrikas Savienība

Āzijas tīkls „Par brīvām vēlēšanām” (ANFREL)

Kārtera centrs

Vēlēšanu veicināšanas un palīdzības centrs (CAPEL)

Nāciju sadraudzības sekretariāts

Eiropas Padomes komisija “Demokrātija ar tiesību palīdzību” (Venēcijas komisija)

Eiropas Padome – Parlamentārā asambleja

Dienvīdāfrikas Vēlēšanu institūts (EISA)

Eiropas Komisija

Eiropas vēlēšanu novērošanas organizāciju tīkls (ENEMO)

Vēlēšanu reformu starptautiskie dienesti (ERIS)

Starptautiskais vēlēšanu sistēmu fonds (IFES)

Starptautiskais demokrātijas un vēlēšanu institūts (IDEA)

Starpparlamentu Savienība

Starptautiskais republikāņu institūts (IRI)

Nacionālais demokrātu institūts (NDI)

Amerikas Valstu organizācija (OAS)

Eiropas Drošības un sadarbības organizācija,

EDSO Demokrātisko institūciju un cilvēktiesību organizācija (OSCE/ODIHR)

Klusā okeāna salu, Austrālijas un Jaunzēlandes Vēlēšanu administratoru asociācija (PIANZEA)

Klusā okeāna salu forums

Apvienoto Nāciju Organizācijas sekretariāts

Šī Deklarācija un tai pievienotais Starptautisko vēlēšanu novērotāju rīcības kodekss ir atvērts citu starpvaldību un starptautisko nevalstisko organizāciju apstiprināšanai.

Apstiprinājumi tiek reģistrēti Apvienoto Nāciju Organizācijas Vēlēšanu atbalsta nodaļā.

STARPTAUTISKĀS VĒLĒŠANU NOVĒROŠANAS PRINCIPU DEKLARĀCIJA

2005. gada 27. oktobris

Patiesi demokrātiskas vēlēšanas ir valsts iedzīvotāju suverenitātes izpaudums, un brīvs suverenitātes izpaudums nodrošina valsts pārvaldes pilnvarojumu un leģitimitāti. Pilsoņu tiesības vēlēties un tikt ievēlētiem regulārās patiesi demokrātiskās vēlēšanās ir starptautiski atzītas cilvēktiesības. Patiesi demokrātiskas vēlēšanas nodrošina iespēju miermīlīgā veidā atrisināt sacensību par politiskās varas iegūšanu valstī, un tādējādi tām ir galvenā loma miera un stabilitātes uzturēšanā. Tur, kur valsts pārvalde ir leģitimizēta patiesi demokrātisku vēlēšanu ceļā, ir samazināta nedemokrātiskas varas sistēmas iespējamība.

Patiesi demokrātiskas vēlēšanas ir obligāts demokrātiskas pārvaldes priekšnoteikums, jo vēlēšanas ir tas iedzīvotāju gribas izpausmes līdzeklis, ar kura palīdzību valsts iedzīvotāji likumā noteiktā kārtībā brīvi pauž savu gribu attiecībā uz to, kam piešķirama likumīga vara valdīt iedzīvotāju vārdā un iedzīvotāju interesēs. Patiesi demokrātisku vēlēšanu nodrošināšana ir plašāka demokrātiskas pārvaldes procesu un institūciju izveidošanas darba sastāvdaļa. Tādējādi, neraugoties uz to, ka visiem vēlēšanu procesiem vajadzētu atspoguļot universālos patiesi demokrātisku vēlēšanu principus, nevienas vēlēšanas nav iespējams atdalīt no politiskā, kultūras un vēsturiskā konteksta, kura ietvaros šīs vēlēšanas notiek.

Patiesi demokrātiskas vēlēšanas nevar nodrošināt, ja nav iespējams pastāvīgi īstenot plašu citu cilvēktiesību un pamatbrīvību klāstu, nepieļaujot diskrimināciju sakarā ar politiskajiem vai cita veida uzskatiem, dzimumu, rasi, ādas krāsu, etnisko piederību, valodu, reliģisko piederību, tautību vai sociālo izcelsmi, nekustamā īpašuma statusu, kārtu vai kādu noteiktu stāvokli, piemēram, fizisko invaliditāti, un bez apšaubāmiem un nepamatoti ierobežojumiem. Šīs cilvēktiesības un pamatbrīvības, tāpat kā citas cilvēktiesības un demokrātiju plašākā izpratnē, nav iespējams īstenot bez likuma varas aizsardzības. Šīs koncepcijas ir atzītas ar cilvēktiesību dokumentiem un citiem starptautiskiem dokumentiem, kā arī ar dažādu starpvaldību organizāciju dokumentiem. Tādējādi patiesi demokrātisku vēlēšanu nodrošināšana ir kļuvusi par starptautisko organizāciju interešu objektu, un tā ir arī katras valsts institūciju, politisko konkurentu, pilsoņu un pilsoņu organizāciju interešu objekts.

Starptautiskā vēlēšanu novērošana atspoguļo starptautiskās sabiedrības ieinteresētību demokrātisku vēlēšanu kā demokrātijas attīstības sastāvdaļas nodrošināšanā, ieskaitot cilvēktiesību un likuma varas ievērošanas nodrošināšanu. Starptautiskā vēlēšanu novērošana, kuras mērķis ir pilsoņu un politisko tiesību ievērošanas novērošana, ir starptautiskās cilvēktiesību ievērošanas uzraudzības darba sastāvdaļa, un tā jāveic, ievērojot visaugstākos objektivitātes standartus attiecībā uz katras valsts politiskajiem konkurentiem, un tai jābūt brīvai no jebkuriem divpusējiem vai daudzpusējiem apsvērumiem, kas būtu pretrunā ar objektivitātes principu. Starptautiskie vēlēšanu novērotāji novērtē vēlēšanu procesus saskaņā ar starptautiskajiem patiesi demokrātisku vēlēšanu principiem un iekšējo tiesību sistēmu, vienlaikus atzīstot faktu, ka valsts iedzīvotāji ir tie, kas galu galā nosaka vēlēšanu procesa uzticamību un likumību.

STARPTAUTISKĀS VĒLĒŠANU NOVĒROŠANAS PRINCIPU DEKLARĀCIJA

Starptautiskā vēlēšanu novērošana spēj veicināt vēlēšanu procesa godprātīgumu, novēršot un atklājot pārkāpumus un krāpšanu un sniedzot ieteikumus vēlēšanu procesu pilnveidošanai. Tā var veicināt sabiedrības uzticēšanos, stimulēt piedalīšanos vēlēšanās un mīkstināt ar vēlēšanām saistīto konfliktu potenciālu. Bez tam tā veicina starptautisko izpratni, daloties pieredzē un veicot informācijas apmaiņu demokrātijas attīstības jautājumos.

Starptautiskā vēlēšanu novērošana tiek plaši piemērota visā pasaulē, un tai ir nozīmīga loma precīzu un objektīvu vēlēšanu procesu rakstura novērtējumu sniegšanā. Lai starptautiskā vēlēšanu novērošana būtu precīza un objektīva, cita starpā nepieciešamas uzticamas metodikas un sadarbība ar konkrētās valsts kompetentajām iestādēm, šīs valsts politiskajiem konkurentiem (politiskajām partijām, kandidātiem, noteikta viedokļa atbalstītājiem referendumā), vietējām vēlēšanu uzraudzības organizācijām un citām uzticamām starptautiskām vēlēšanu novērošanas organizācijām.

Starptautiskās vēlēšanu novērošanas organizācijas, kas apstiprinājušas šo Deklarāciju un tai pievienoto Starptautisko vēlēšanu novērotāju rīcības kodeksu, ar šo ir apvienojušās, lai deklarētu tālāk minēto:

1. Patiesi demokrātiskas vēlēšanas ir valsts iedzīvotāju suverenitātes izpaudums, un brīvs suverenitātes izpaudums nodrošina valsts vadības pilnvarojumu un leģitimitāti. Pilsoņu tiesības vēlēties un tikt ievēlētiem regulārās patiesi demokrātiskās vēlēšanās ir starptautiski atzītas cilvēktiesības. Patiesi demokrātiskām vēlēšanām ir galvenā loma miera un stabilitātes uzturēšanā, un tās piešķir mandātu demokrātiskai pārvaldei.

2. Saskaņā ar Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju, Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām un citiem starptautiskajiem dokumentiem katram cilvēkam ir tiesības un jānodrošina iespēja piedalīties savas valsts vadībā un sabiedrisko lietu kārtošanā bez jebkādas diskriminācijas, ko aizliedz starptautisko cilvēktiesību principi, un bez nepamatotiem ierobežojumiem. Šīs tiesības iespējams tiešā veidā īstenot, piedaloties referendumos, kandidējot uz vēlētu amatu un ar citiem līdzekļiem, vai arī īstenot ar brīvi izraudzītu pārstāvju palīdzību.

3. Valsts iedzīvotāju griba ir valsts pārvaldes varas pamats, un šīs gribas noteikšanai ir jāorganizē neviltojas regulāri noturētas vēlēšanas, kurās tiek garantētas tiesības un iespējas brīvi balsot un tikt godīgā ceļā ievēlētiem, īstenojot vispārējas un vienlīdzīgas vēlēšanu tiesības, veicot aizklātu balsošanu vai tai ekvivalentas brīvas balsošanas procedūras, kuru rezultāti tiek precīzi saskaitīti, paziņoti un ievēroti. Tādējādi ar patiesi demokrātisku vēlēšanu nodrošināšanu ir saistītas daudzas tiesības un brīvības, procesi, tiesību normas un institūcijas.

4. Starptautiskā vēlēšanu novērošana ir: sistemātiska, visaptveroša un precīza informācijas vākšana attiecībā uz tiesību normām, procesiem un institūcijām, kas saistītas ar vēlēšanu noturēšanu, un citiem faktoriem, kas nosaka vispārējo vēlēšanu vidi; objektīva un profesionāla šīs informācijas analīze un slēdzieni izdarīšana par vēlēšanu procesu raksturu, ievērojot augstākos informācijas precizitātes un analīzes objektivitātes standartus. Starptautiskajiem vēlēšanu novērotājiem iespējamajos gadījumos vajadzētu piedāvāt ieteikumus vēlēšanu un ar tām saistīto procesu godprātīguma un efektivitātes pilnveidošanai, neiejaucoties šajos procesos un netraucējot tos. Starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas ir organizēti starptautisko nevalstisko organizāciju un biedrību pasākumi, kuru mērķis ir starptautiska vēlēšanu novērošana.

STARPTAUTISKĀS VĒLĒŠANU NOVĒROŠANAS PRINCIPU DEKLARĀCIJA

5. Starptautiskie vēlēšanu novērotāji novērtē pirmsvēlēšanu, vēlēšanu dienas un pēcvēlēšanu laika posmu norisi, veicot visaptverošu un ilgstošu novērošanu, izmantojot dažādas metodes.

Šo pasākumu ietvaros specializētas novērošanas misijas var pārbaudīt ierobežotus pirmsvēlēšanu vai pēcvēlēšanu jautājumus un konkrētu procesu norisi (piemēram, vēlēšanu iecirkņu robežu noteikšana, vēlēšanu reģistrācija, elektronisko tehnoloģiju izmantošana un pretenziju iesniegšanas mehānismu funkcionēšana). Iespējams izmantot arī savrupas specializētas novērošanas misijas, ja šīs misijas sniedz nepārprotamus publiskus paziņojumus par to, ka misijas darbības un slēdzienu apjoms ir ierobežots un tā, pamatojoties uz šīm ierobežota apjoma darbībām, neizdarīs nekādus slēdzienus attiecībā uz vispārējiem vēlēšanu procesiem. Visām novērošanas misijām jāveic saskaņoti pasākumi, lai vēlēšanu dienu iekļautu vispārējā vēlēšanu norises kontekstā un pārmērīgi neuzsvērtu lomu, kāda ir novērojumiem vēlēšanu dienā.

Starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas pārbauda nosacījumus, kas saistīti ar tiesībām piedalīties balsošanā un tikt ievēlētam, cita starpā to, vai netiek pieļauta diskriminācija vai radīti citi šķēršļi, kas nepieļauj piedalīšanos vēlēšanu procesos un ir noteikti sakarā ar politiskajiem vai cita veida uzskatiem, dzimumu, rasi, ādas krāsu, etnisko piederību, valodu, reliģisko piederību, tautību vai sociālo izcelsmi, nekustamā īpašuma statusu, kārtu vai kādu noteiktu stāvokli, piemēram, fizisko invaliditāti. Starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas atzinumi ir faktu atsauces avots visām vēlēšanās ieinteresētajām personām, ieskaitot politiskos konkurentus. Tie var būt īpaši vērtīgi apstrīdētu vēlēšanu rezultātu gadījumā, kad objektīvi un precīzi atzinumi var palīdzēt mīkstināt potenciālos konfliktus.

6. Starptautiskā vēlēšanu novērošana tiek veikta tās valsts iedzīvotāju labā, kurā notiek vēlēšanas, un starptautiskās sabiedrības labā. Tā ir vērsta uz procesu novērošanu, nav saistīta ar konkrētu vēlēšanu rezultātu novērtēšanu, un ir saistīta ar vēlēšanu rezultātiem tikai attiecībā uz to, vai šie rezultāti tiek izziņoti godīgi un precīzi, pārskatāmi un savlaicīgi. Par starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas dalībnieku nevar kļūt personas, kuras atrodas politiska, ekonomiska vai cita veida interešu konflikta situācijā, kas varētu kavēt šo personu spējas veikt novērošanu precīzi un objektīvi un/vai izdarīt precīzus un objektīvus slēdzienus par vēlēšanu procesu raksturu. Šie kritēriji jāievēro novērotājiem, kuri veic ilgstošu novērošanu, kā arī novērotājiem, kas darbojas ierobežotākā laika posmā - vēlēšanu dienā, un katram no šiem laika posmiem ir raksturīgas specifiskas neatkarīgas un objektīvas analīzes problēmas. Starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijām nevajadzētu pieņemt finansējumu vai sadzīves rakstura atbalstu no valdības, kuras vēlēšanas tiek novērotas, jo tas var radīt nozīmīgu interešu konfliktu un graut uzticēšanos misijas atzinumu godprātībai. Starptautiskajām vēlēšanu novērošanas delegācijām jābūt gatavām pēc atbilstoša un pamatota pieprasījuma atklāt sava finansējuma avotus.

7. Starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas pienākums ir izstrādāt savlaicīgus, precīzus un objektīvus ziņojumus sabiedrībai (iesniedzot šo ziņojumu kopijas vēlēšanu institūcijām un citām kompetentajām valsts institūcijām), kuros tiek norādīti misijas atzinumi, slēdzieni un attiecīgi ieteikumi, kuri saskaņā ar misijas uzskatiem varētu palīdzēt pilnveidot ar vēlēšanām saistītos procesus. Misijai vajadzētu publiski paziņot par savu klātbūtni valstī, tajā skaitā sniegt ziņas par misijas mandātu, sastāvu un uzturēšanās ilgumu, sniegt regulārus pārskatus un sastādīt orientējošu pēcvēlēšanu ziņojumu par saviem atzinumiem, kā arī galīgo pārskatu pēc vēlēšanu procesu noslēgšanas.

Starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas bez tam var noturēt privātas sanāksmes ar personām, kuras ir saistītas ar patiesi demokrātisku vēlēšanu organizēšanu uzņēmējā valstī, lai apspriestu misijas atzinumus, slēdzienus un ieteikumus. Bez tam starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas var iesniegt ziņojumus savām starpvaldību vai starptautiskajām nevalstiskajām organizācijām.

STARPTAUTISKĀS VĒLĒŠANU NOVĒROŠANAS PRINCIPU DEKLARĀCIJA

8. Organizācijas, kas apstiprina šo Deklarāciju un tai pievienoto Starptautisko vēlēšanu novērotāju rīcības kodeksu, svinīgi apsola sadarboties cita ar citu starptautisko vēlēšanu novērošanas misiju veikšanā. Starptautisko vēlēšanu novērošanu var veikt, piemēram: atsevišķas starptautisko vēlēšanu novērotāju misijas; speciālas kopīgas starptautiskas vēlēšanu novērošanas misijas vai koordinētas starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas. Apstiprinātājas organizācijas svinīgi apsola visos apstākļos sadarboties, lai sniegtu maksimālu ieguldījumu savu starptautisko vēlēšanu novērošanas misiju darbā.

9. Veicot starptautisko vēlēšanu novērošanu, jāievēro cieņas pilna attieksme pret tās valsts suverenitāti, kurā notiek vēlēšanas, un šis valsts iedzīvotāju cilvēktiesībām.

Starptautiskajām vēlēšanu novērošanas misijām jāievēro uzņēmējas valsts tiesību normas, kā arī uzņēmējas valsts institūciju, ieskaitot vēlēšanu institūcijas, norādījumi un jārikojas veidā, kas atbilst cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanas un veicināšanas principiem.

10. Starptautiskajām vēlēšanu novērošanas misijām aktīvi jāmeklē iespējas sadarboties ar uzņēmējas valsts vēlēšanu iestādēm, un tās nedrīkst traucēt vēlēšanu procesus.

11. Jebkuras organizācijas lēmums organizēt starptautisku vēlēšanu novērošanas misiju vai izpētīt iespējas organizēt novērošanas misiju nenozīmē, ka šī organizācija katrā ziņā uzskata par uzticamiem vēlēšanu procesus valstī, kas notur vēlēšanas. Nevienai organizācijai nevajadzētu sūtīt starptautisku vēlēšanu novērošanas misiju uz valsti, kurā valdošie apstākļi rada iespēju, ka tās klātbūtne tiks interpretēta kā likumības piešķiršana nepārprotami nedemokrātiskam vēlēšanu procesam, un starptautiskajām vēlēšanu novērošanas misijām šādos apstākļos ir jāizplata publiski paziņojumi, kas apliecina, ka to klātbūtne nerada šādu likumību.

12. Lai kāda starptautiskā vēlēšanu novērošanas misija varētu uzticami un efektīvi veikt savu darbu, ir jāievēro būtiski pamatnoteikumi. Nevajadzētu organizēt starptautisko vēlēšanu novērošanas misiju, ja valsts, kurā notiek vēlēšanas, nav veikusi šādas darbības:

a. Pietiekami ilgi pirms vēlēšanu procesu sākuma izsniedz uzaicinājumu vai kādā citā veidā demonstrē savu gatavību pieņemt starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas saskaņā ar katras organizācijas prasībām, lai nodrošinātu iespēju analizēt visus procesus, kuriem ir svarīga nozīme patiesi demokrātisku vēlēšanu organizācijā;

b. Garantē netraucētu starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas piekļuvi visiem vēlēšanu procesu posmiem un visām balsošanas tehnoloģijām, ieskaitot elektroniskās tehnoloģijas, un elektroniskās balsošanas tehnoloģijas un cita veida tehnoloģiju sertificēšanas procesam, nepieprasot, lai vēlēšanu novērošanas misijas noslēgtu konfidencialitātes ievērošanas vai cita veida informācijas neizpaušanas līgumus attiecībā uz informāciju par tehnoloģijām vai vēlēšanu procesiem, un atzīst, ka starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas nedrīkst apliecināt tehnoloģiju pieņemamību;

c. Garantē netraucētu iespēju piekļūt visām ar vēlēšanu procesiem saistītajām personām:

i. visu līmeņu vēlēšanu amatpersonām pēc pamatota pieprasījuma,

ii. likumdošanas institūciju pārstāvjiem, valdības pārstāvjiem un drošības dienestu amatpersonām, kuru funkcijās ietilpst patiesi demokrātisku vēlēšanu organizēšana,

iii. visu to politisko partiju pārstāvjiem, organizāciju pārstāvjiem un personām, kuras

STARPTAUTISKĀS VĒLĒŠANU NOVĒROŠANAS PRINCIPU DEKLARĀCIJA

ir vēlējušās piedalīties vēlēšanās (ieskaitot tos pārstāvjus un personas, kuras ir tiesīgas piedalīties vēlēšanās, kā arī tās, kuras nav tiesīgas tajās piedalīties, un tās, kuras atsaukušas savu piedalīšanos vēlēšanās), un tiem pārstāvjiem un personām, kuras atturas no piedalīšanās vēlēšanās,

iv. plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem un

v. visām organizācijām un personām, kuras ir ieinteresētas patiesi demokrātisku vēlēšanu nodrošināšanā valstī;

d. Garantē visiem starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas dalībniekiem pārvietošanās brīvību valstī;

e. Garantē starptautiskajai vēlēšanu novērošanas misijai brīvību bez ierobežojumiem sniegt publiskus paziņojumus un ziņojumus par saviem atzinumiem un ieteikumiem attiecībā uz vēlēšanu procesiem un rezultātiem;

f. Garantē, ka neviena valsts, drošības vai vēlēšanu institūcija neiejauksies starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas novērotāju vai citu dalībnieku atlases procesā vai nemēģinās ierobežot misijas dalībnieku skaitu;

g. Garantē pilnu valsts mēroga akreditāciju (t.i., izsniegs jebkura veida personas identifikācijas dokumentus vai citus dokumentus, kas nepieciešami, lai veiktu vēlēšanu novērošanu) visām personām, kuras ir izraudzītas par starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas novērotājiem vai cita veida dalībniekiem, ja misija atbilst skaidri definētām, pamatotām un nediskriminējošām akreditācijas prasībām;

h. Garantē, ka neviena valdības, drošības vai vēlēšanu institūcija neiejauksies starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas darbībā, un

i. Garantē, ka neviena valsts iestāde neizdarīs spiedienu, neveiks iebiedēšanas pasākumus vai nepiemēros represijas pret šīs valsts vai ārvalstu pilsoni, kurš saskaņā ar starptautiskajiem vēlēšanu novērošanas principiem strādā starptautiskajā vēlēšanu novērošanas misijā, sniedz tai palīdzību vai informāciju.

Kā starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas organizēšanas priekšnoteikumu starpvaldību un starptautiskās nevalstiskās organizācijas var pieprasīt, lai šādas garantijas tiktu definētas saprašanās memorandā vai līdzīgā dokumentā, par kura saturu misija ir vienojusies ar pārvaldes un/vai vēlēšanu institūcijām. Vēlēšanu novērošana ir civilpersonu pasākums, un tā lietderība ir apšaubāma apstākļos, kuros pastāv nopietni drošības riski, ierobežota novērotāju izvietojuma drošība vai citi riski, kas varētu traucēt izmantot uzticamas vēlēšanu novērošanas metodikas.

13. Starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijām vajadzētu panākt, lai to klātbūtni pieņemtu visi galvenie politiskie konkurenti.

14. Politiskie konkurenti (partijas, kandidāti un noteikta viedokļa atbalstītāji referendumā) ir ieinteresēti vēlēšanu procesā, izmantojot savas tiesības tikt ievēlētiem un tieši piedalīties valsts vadībā. Tādējādi viņiem jānodrošina iespēja uzraudzīt visus ar vēlēšanām saistītos procesus un novērot procedūras, cita starpā elektronisko un citu balsošanas tehnoloģiju funkcionēšanu vēlēšanu iecirkņos, balsu skaitīšanas centros un citās ar balsošanu saistītās telpās, kā arī vēlēšanu biļetenu un citu slepenu materiālu transportu.

STARPTAUTISKĀS VĒLĒŠANU NOVĒROŠANAS PRINCIPU DEKLARĀCIJA

15. Starptautiskajām vēlēšanu novērošanas misijām vajadzētu:

- a. nodibināt savstarpējus sakarus ar visiem politiskajiem konkurentiem, kas iesaistīti vēlēšanu procesā, ieskaitot politisko partiju pārstāvjus un kandidātus, kuru rīcībā varētu būt informācija, kas saistīta ar vēlēšanu procesa godprātīgu norisi;
- b. rosināt tādas informācijas sniegšanu, kas saistīta ar procesa raksturu;
- c. patstāvīgi un objektīvi izvērtēt šo informāciju un
- d. novērtēt svarīgu starptautiskās vēlēšanu novērošanas aspektu - vai politiskajiem konkurentiem tiek piešķirta nediskriminējoša iespēja pārbaudīt visu vēlēšanu procesa elementu un posmu godprātīgu norisi. Starptautiskajām vēlēšanu novērošanas misijām savos ieteikumos, kurus rakstveidā vai kādā citā veidā iespējams izsniegt vai kādā citā veidā darīt zināmus dažādos vēlēšanu procesa posmos, vajadzētu ieteikt atcelt visus nepamatotus ierobežojumus vai iejaukšanos attiecībā uz politisko konkurentu darbībām, kuru mērķis ir nodrošināt vēlēšanu procesu godprātīgu norisi.

16. Pilsoņiem ir starptautiski atzītas biedrošanās tiesības un tiesības piedalīties savas valsts pārvaldē un sabiedrisko lietu kārtošā. Šīs tiesības var tikt īstenotas ar nevalstisko organizāciju palīdzību, kas uzrauga visus ar vēlēšanām saistītos procesus un novēro procedūras, cita starpā elektronisko un citu balsošanas tehnoloģiju funkcionēšanu vēlēšanu iecirkņos, balsu skaitīšanas centros un citās telpās, kā arī vēlēšanu biļetenu un citu slepenu materiālu transportu. Starptautiskajām vēlēšanu novērošanas misijām vajadzētu izvērtēt un iesniegt ziņojumus par to, vai valsts iekšējās nepolitiskās vēlēšanu uzraudzības un novērošanas organizācijas ir spējīgas nediskriminēti veikt savas darbības bez nepamatotiem ierobežojumiem vai varas iestāžu iejaukšanās. Starptautiskajām vēlēšanu novērošanas misijām vajadzētu aizstāvēt pilsoņu tiesības veikt iekšējo nepolitisko vēlēšanu novērošanu bez nepamatotiem ierobežojumiem vai varas iestāžu iejaukšanās un vajadzētu savos ieteikumos atbalstīt šādu ierobežojumu vai iejaukšanās atcelšanu.

17. Starptautiskajām vēlēšanu novērošanas misijām vajadzētu apzināt uzticamas vietējās nepolitiskās vēlēšanu uzraudzības organizācijas, nodibināt regulārus savstarpējos sakarus un sadarboties ar šīm organizācijām. Starptautiskajām vēlēšanu novērošanas misijām vajadzētu rosināt šīs organizācijas sniegt informāciju par vēlēšanu procesa raksturu. Pēc neatkarīgas šo organizāciju sniegtās informācijas novērtēšanas šo organizāciju atzinumi ir svarīgs starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas atzinumu papildinājums, tomēr starptautiskajām vēlēšanu novērošanas misijām ir jāsaņem neatkarīga attieksme. Starptautiskajām vēlēšanu novērošanas misijām jāveic visi iespējamie pasākumi, lai pirms jebkādu ziņojumu sniegšanas konsultētos ar šādām organizācijām.

18. Starpvaldību un starptautiskās nevalstiskās organizācijas, kas apstiprinājušas šo Deklarāciju, atzīst, ka ir panākts nozīmīgs progress attiecībā uz patiesi demokrātisku vēlēšanu standartu, principu un saistību noteikšanu, apņemas izmantot šos principus, izdarot secinājumus, spriedumus un slēdzienus par vēlēšanu procesu raksturu un apsola izmantot atklātus novērošanas principus un metodikas.

STARPTAUTISKĀS VĒLĒŠANU NOVĒROŠANAS PRINCIPU DEKLARĀCIJA

19. Starpvaldību un starptautiskās nevalstiskās organizācijas, kas apstiprinājušas šo Deklarāciju, atzīst, ka pastāv daudzas uzticamas vēlēšanu procesu novērošanas metodikas, un apņemas attiecīgi dalīties pieredzē vai saskaņot metodikas. Bez tam šīs organizācijas atzīst, ka starptautiskajām vēlēšanu novērošanas misijām ir jābūt pietiekami lielām, lai tās spētu patstāvīgi un objektīvi noteikt kādas valsts vēlēšanu procesu raksturu, un pietiekami ilgām, lai tās spētu noteikt visu būtiski svarīgo vēlēšanu procesa elementu raksturu pirmsvēlēšanu, vēlēšanu dienas un pēcvēlēšanu laikā, ja novērošanas darbības nav vērstas uz viena vai ierobežota skaita vēlēšanu procesu elementu novērošanu un komentēšanu. Bez tam tās atzīst, ka ir nepieciešams neizdalīt novērošanu vēlēšanu dienā un neuzsvērt tās īpašo nozīmi, bet novērošanai vēlēšanu dienā ir jāiekļaujas vispārējā vēlēšanu procesa kontekstā.

20. Starpvaldību un starptautiskās nevalstiskās organizācijas, kas apstiprinājušas šo Deklarāciju, atzīst, ka starptautiskajās vēlēšanu novērošanas misijās vajadzētu iekļaut personas ar atšķirīgām politiskajām un profesionālajām prasmēm un atšķirīgu sabiedrisko stāvokli, kuru godprātīgums nerada šaubas, lai novērotu un novērtētu procesus šādos aspektos: vēlēšanu procesu un noteikto vēlēšanu principu īstenošana; starptautisko cilvēktiesību ievērošana; salīdzināmie vēlēšanu likumi un administrēšanas prakses (ieskaitot datoru un citas balsošanas tehnoloģijas izmantošanu); salīdzināmie politiskie procesi un valstij specifiskie apsvērumi. Šo Deklarāciju apstiprinājušās organizācijas bez tam atzīst līdzsvarotas dzimumu pārstāvniecības nozīmi starptautisko vēlēšanu novērošanas misiju dalībnieku sastāvā un vadībā, kā arī dažādu valstu pilsoņu piedalīšanos šādās misijās.

21. Starpvaldību un starptautiskās nevalstiskās organizācijas, kas apstiprinājušas šo Deklarāciju, apņemas:

- a. iepazīstināt visus savu starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas dalībniekus ar informācijas precizitātes un politiskās objektivitātes principiem, kas jāievēro, izstrādājot spriedumus un slēdzienus;
- b. izstrādāt novērotāju darba uzdevumu vai līdzīgu dokumentu, kas izskaidro misijas mērķus;
- c. sniegt informāciju attiecībā uz atbilstošajām konkrētās valsts tiesību normām un noteikumiem, vispārējo politisko vidi un citiem jautājumiem, ieskaitot jautājumus, kas saistīti ar novērotāju drošību un labklājību;
- d. iepazīstināt visus starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas dalībniekus ar izmantojamajām metodikām un veikt viņu apmācību un
- e. pieprasīt, lai visi starptautisko vēlēšanu novērošanas misiju dalībnieki izlasītu un parakstītu solījumu ievērot Starptautisko vēlēšanu novērotāju rīcības kodeksu, kurš pievienots šai Deklarācijai un kurā var ieviest nenozīmīgas izmaiņas, kas neskar minētā kodeksa būtību un atbilst organizācijas prasībām, vai parakstītu solījumu ievērot jau esošo savas organizācijas rīcības kodeksu, kura būtība atbilst šeit klātpievienotā Rīcības kodeksa būtībai.

22. Starpvaldību un starptautiskās nevalstiskās organizācijas, kas apstiprinājušas šo Deklarāciju, apņemas darīt visu iespējamo, lai ievērotu Deklarācijas un tai pievienotā Starptautisko vēlēšanu novērotāju rīcības kodeksa noteikumus. Visos gadījumos, kad kāda no šo Deklarāciju apstiprinājušajām organizācijām uzskata par nepieciešamu atkāpties no jebkuriem Deklarācijas vai tai pievienotā Rīcības kodeksa noteikumiem, lai veiktu vēlēšanu novērošanu atbilstoši Deklarācijas garam, šai organizācijai

STARPTAUTISKĀS VĒLĒŠANU NOVĒROŠANAS PRINCIPU DEKLARĀCIJA

publiskā paziņojumā jāizskaidro savas rīcības pamatojums un jābūt gatavam sniegt atbilstošas atbildes uz citu šo Deklarāciju apstiprinājušo organizāciju jautājumiem saistībā ar šādas rīcības nepieciešamību.

23. Starpvaldību un starptautiskās nevalstiskās organizācijas, kas apstiprinājušas šo Deklarāciju, atzīst, ka arī valstu valdības nosūta novērotāju delegācijas uz vēlēšanām citās valstīs un šīs citas organizācijas arī novēro vēlēšanas. Starpvaldību un starptautiskās nevalstiskās organizācijas, kas apstiprinājušas šo Deklarāciju, apsveic šādu novērotāju vēlmi *ad hoc* pievienoties šai deklarācijai un ievērot tai pievienoto Starptautisko vēlēšanu novērotāju rīcības kodeksu.

24. Šī Deklarācija un tai pievienotais Starptautisko vēlēšanu novērotāju rīcības kodekss ir normatīvtehniski dokumenti, kuriem nav nepieciešams apstiprinājušo organizāciju politisko institūciju (piemēram, asamblejas, padomes vai direktoru valdes) apstiprinājums, taču šādi apstiprinājumi tiks apsveikti. Šī Deklarācija un tai pievienotais Starptautisko vēlēšanu novērotāju rīcības kodekss ir atvērts citu starpvaldību un starptautisko nevalstisko organizāciju apstiprināšanai. Apstiprinājumi tiek reģistrēti Apvienoto Nāciju Organizācijas Vēlēšanu atbalsta nodaļā.

STARPTAUTISKO VĒLĒŠANU NOVĒROTĀJU RĪCĪBAS KODEKSS

Starptautiskā vēlēšanu novērošana ir plaši izplatīta visā pasaulē. To veic starpvaldību un starptautiskās nevalstiskās organizācijas un biedrības, lai sniegtu precīzu un objektīvu vēlēšanu procesu rakstura novērtējumu tās valsts iedzīvotāju labā, kurā notiek vēlēšanas, un starptautiskās sabiedrības labā. Tādējādi šī darba rezultāti ir lielā mērā atkarīgi no tā, kā tiek nodrošināts starptautiskās vēlēšanu novērošanas godprātīgums, un visiem, kas piedalās šajā starptautiskajā vēlēšanu novērošanas misijā, ieskaitot ilglaicīgus un īslaicīgus novērotājus, novērtēšanas delegāciju dalībniekus, specializētas novērošanas grupas un misijas vadītājus, ir jāparaksta un jāievēro šis Rīcības kodekss.

Ievērot suverenitāti un starptautiskās civiltiesības

Vēlēšanas ir valsts iedzīvotāju suverenitātes izpaudums, un brīvs suverenitātes izpaudums nodrošina valsts vadības pilnvarojumu un leģitimitāti. Pilsoņu tiesības vēlēties un tikt ievēlētiem regulārās patiesi demokrātiskās vēlēšanās ir starptautiski atzītas civiltiesības, un to īstenošanai nepieciešama daudzu pamattiesību un pamatbrīvību īstenošana. Vēlēšanu novērotājiem jāievēro uzņēmējas valsts suverenitāte, kā arī tās iedzīvotāju civiltiesības un pamatbrīvības.

Ievērot valsts tiesību normas un vēlēšanu institūciju autoritāti

Novērotājiem jāievēro uzņēmējas valsts tiesību normas un jāievēro cieņas pilna attieksme pret visu vēlēšanu procesu administrējošo institūciju pilnvarojumu. Novērotājiem ir jāievēro jebkurš likumīgs valsts, drošības vai vēlēšanu institūcijas norādījums. Novērotājiem jāievēro cieņas pilna attieksme pret vēlēšanu amatpersonām un citiem valsts varas pārstāvjiem. Novērotājiem jāievēro, vai tiesību normas, valsts un/vai vēlēšanu amatpersonu noteikumi vai darbības nerada nepamatotus apgrūtinājumus un nekavē ar likumu noteikto vēlēšanu tiesību, konstitūcijas vai spēkā esošu starptautisko dokumentu prasību īstenošanu.

Ievērot starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas darbības viengabalainību

Novērotājiem ir jāievēro un jāsauga starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas darbības viengabalainība.

Novērotājiem ir jāievēro šis Rīcības kodekss, visas novērošanas misijas vadības rakstiskās (piemēram, darba uzdevums, direktīvas un vadlīnijas) un mutiskās instrukcijas. Novērotājiem jāapmeklē visas novērošanas misijas vadības noteiktās instruktāžas sanāksmes, apmācību nodarbības un iztaujāšanas sanāksmes, saskaņā ar novērošanas misijas vadības norādījumiem jāiepazīstas ar vēlēšanu likumu, noteikumiem un citām ar vēlēšanām saistītām tiesību normām, kā arī rūpīgi jāievēro novērošanas misijas izmantojamā metodika. Novērotājiem jāziņo novērošanas misijas vadībai par iespējamo interešu konflikta situāciju, kāda viņiem varētu būt radusies, kā arī par novēroto prasībām neatbilstošu citu šīs misijas dalībnieku rīcību.

STARPTAUTISKO VĒLĒŠANU NOVĒROTĀJU RĪCĪBAS KODEKSS

Visos gadījumos saglabāt striktu politisko objektivitāti

Novērotājiem visos gadījumos jā saglabā strikta politiskā objektivitāte, tajā skaitā arī brīvajā laikā, kas tiek pavadīts uzņēmējā valstī. Novērotāji nedrīkst paust vai izrādīt nekādus aizspriedumus vai priekšroku attiecībā uz valsts kompetentajām iestādēm, politiskajām partijām, kandidātiem, referenduma jautājumiem vai saistībā ar strīdīgiem vēlēšanu procesa jautājumiem. Bez tam novērotāji nedrīkst veikt nekādas darbības, kuras būtu pamatoti iespējams uztvert kā labvēlīgu attieksmi vai ieinteresētu labuma nodrošināšanu jebkuram uzņēmējam valsts politiskajam konkurentam, piemēram, jebkuru politiskā konkurenta simbolu, krāsu, karodziņu utt. nēsāšana vai izstādīšana vai vērtīgu dāvanu pieņemšana no politiskajiem konkurentiem.

Netraucēt vēlēšanu procesu norisi

Novērotāji nedrīkst kavēt neviena vēlēšanu procesa elementa norisi, ieskaitot pirmsvēlēšanu procesu, balsošanu, balsu skaitīšanu un rezultātu tabulu sastādīšanu un procesu, kas norisinās pēc vēlēšanu dienas. Novērotāji var ziņot par pārkāpumiem, krāpšanas gadījumiem vai nozīmīgām problēmām vēlēšanu amatpersonām, kas atrodas uz vietas, ja tas nav aizliegts ar likumu, un tas jā dara veidā, kas nav uzskatāms par traucējumu radīšanu. Novērotāji vēlēšanu iecirkņos var uzdot jautājumus vēlēšanu amatpersonām, politisko partiju pārstāvjiem un citiem novērotājiem, kā arī var atbildēt uz jautājumiem sakarā ar savām darbībām, ja novērotāji ar to nekavē vēlēšanu procesa norisi. Atbildot uz jautājumiem, novērotāji nedrīkst mēģināt ievirzīt vēlēšanu procesu noteiktā gultnē. Novērotāji var uzdot jautājumus vēlētajiem un atbildēt uz vēlētajū jautājumiem, taču novērotāji nedrīkst vaicāt vēlētajiem, par kuru kandidātu, partiju vai referenduma jautājuma atbildi viņi ir nobalsojuši.

Nodrošināt personas identifikāciju

Novērotājiem jānēsā vēlēšanu novērošanas misijas izsniegtie personas identifikācijas dokumenti, kā arī valsts kompetento iestāžu pieprasītie personas identifikācijas dokumenti un pēc pieprasījuma jāuzrāda šie dokumenti vēlēšanu amatpersonām un citiem kompetentajiem valsts varas pārstāvjiem.

Izdarot slēdzienus, ievērot novērošanas precizitātes principu un profesionālu attieksmi

Novērotājiem jānodrošina, lai visi viņu novērojumi būtu precīzi. Novērojumiem jābūt visaptverošiem, tajos jānorāda gan pozitīvie, gan negatīvie faktori, jānošķir nozīmīgie faktori no nenozīmīgajiem faktoriem un jānosaka modeļi, kas varētu atstāt svarīgu ietekmi uz vēlēšanu procesa godprātīgu norisi. Pieņemot spriedumus, novērotājiem jāievēro visaugstākie informācijas precizitātes un analīzes objektivitātes standarti, atšķirot subjektīvus faktorus no objektīviem pierādījumiem. Novērotājiem visi slēdzieni jā pamato ar faktiskiem un pārbaudāmiem pierādījumiem, un slēdzienus nedrīkst izdarīt priekšlaicīgi. Bez tam novērotājiem jā kārtro reģistrs, kurā tiek atzīmēta novērošanas vieta, izdarītie novērojumi un cita attiecīgā informācija, ko pieprasa vēlēšanu novērošanas misija, un jāiesniedz šī dokumentācija misijai.

Atturēties no komentāru sniegšanas sabiedrībai vai plašsaziņas līdzekļiem pirms misijas viedokļa publiskošanas

Novērotājiem jāatturas no jebkādiem personiskiem komentāriem attiecībā uz saviem novērojumiem vai slēdzieniem plašsaziņas līdzekļiem vai sabiedrības locekļiem pirms tam, kad vēlēšanu novērošanas misija ir publicējusi savu ziņojumu, ja novērotāji nav saņēmuši no novērošanas misijas vadības citus norādījumus. Novērotāji var izskaidrot novērošanas misijas raksturu, tās darbības un citus jautājumus, kurus novērošanas misija uzskata par atbilstošiem, un viņiem jāiesaka plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem un citām ieinteresētajām personām vērsties pēc informācijas pie novērošanas misijas vadības ieceltajiem pārstāvjiem.

Sadarboties ar citiem vēlēšanu novērotājiem

Novērotājiem jābūt lietas kursā par citu starptautisko vai vietējo vēlēšanu novērošanas misiju darbību un atbilstoši vēlēšanu novērošanas misijas vadības norādījumiem jā sadarbojas ar minētajām misijām.

STARPTAUTISKO VĒLĒŠANU NOVĒROTĀJU RĪCĪBAS KODEKSS

Korekta rīcība

Novērotāju rīcībai visos gadījumos, ieskaitot brīvo laiku, ir jābūt korektai, un novērotājam jā saglabā cieņas pilna attieksme pret citiem cilvēkiem, ieskaitot cieņu pret uzņēmējas valsts kultūru un paražām, novērotājam jābūt spējīgam saglabāt loģiskās spriešanas spējas personiskajā saskarsmē ar citiem cilvēkiem un vienmēr jāievēro visaugstākie profesijas rīcības standarti.

Šī Rīcības kodeksa pārkāpumi

Ja rodas aizdomas par šī Rīcības kodeksa pārkāpumu, vēlēšanu novērošanas misija izskata šo jautājumu. Ja tiek konstatēts, ka noticis būtisks pārkāpums, iespējams anulēt pārkāpumu izdarījušā novērotāja akreditāciju vai atbrīvot viņu no piedalīšanās vēlēšanu novērošanas misijā. Vēlēšanu novērošanas misijas vadība ir pilnvarota pēc saviem ieskatiem noteikt piemērojamās sankcijas.

Solījums ievērot šo Rīcības kodeksu

Katrai personai, kas piedalās vēlēšanu novērošanas misijā, ir jāizlasa un jāizprot šis Rīcības kodekss un jāparaksta solījums ievērot to.

SOLĪJUMS IEVĒROT STARPTAUTISKO VĒLĒŠANU NOVĒROTĀJU RĪCĪBAS KODEKSU

Es esmu izlasījis un izpratis Starptautisko vēlēšanu novērotāju rīcības kodeksu, ko man izsniedza starptautiskā vēlēšanu novērošanas misija. Es ar šo apsolu, ka ievērošu šo Rīcības kodeksu un visas manas darbības vēlēšanu novērotāja statusā tiks veiktas pilnīgā saskaņā ar šo Rīcības kodeksu. Es neatrodos politisku, ekonomisku vai cita veida interešu konflikta situācijā, kas varētu kavēt manu spēju būt objektīvam vēlēšanu novērotājam un ievērot šo Rīcības kodeksu.

Es visos gadījumos ievērošu striktu politisko objektivitāti. Izstrādājot savus spriedumus, es ievērošu visaugstākos informācijas precizitātes un analīzes objektivitātes standartus, atšķirot subjektīvus faktorus no objektīviem pierādījumiem, un es pamatošu visus savus slēdzienus ar faktiskiem un pārbaudāmiem pierādījumiem.

Es netraucēšu vēlēšanu procesa norisi. Es ievērošu uzņēmējas valsts tiesību normas un cieņas pilnu attieksmi pret vēlēšanu amatpersonu pilnvarām un pret vēlēšanu amatpersonām un citiem vietējiem valsts varas pārstāvjiem.

Es ievērošu cieņas pilnu attieksmi pret valsts iedzīvotāju cilvēktiesībām un pamatbrīvībām un veicināšu to īstenošanu. Mana rīcība visos gadījumos, ieskaitot brīvo laiku, būs korekta, un es saglabāšu cieņas pilnu attieksmi pret citiem cilvēkiem, ieskaitot cieņu pret uzņēmējas valsts kultūru un paražām, es piemērošu loģiskās spriešanas spējas personiskajā saskarsmē ar citiem cilvēkiem un vienmēr ievērošu visaugstākos profesijas rīcības standartus.

Es sargāšu starptautiskās vēlēšanu novērošanas misijas darbības viengabalainību un ievērošu visus novērošanas misijas vadības norādījumus. Es apmeklēšu visas instruktāžas sanāksmes, apmācību nodarbības un ieradīšos uz iztaujāšanas sanāksmēm, ja to pieprasīs vēlēšanu novērošanas misija, un piedalīšos misijas ziņojumu un pārskatu sastādīšanā, ja tas tiks pieprasīts. Es atturēšos no jebkādiem personiskiem komentāriem attiecībā uz saviem novērojumiem vai slēdzieniem plašsaziņas līdzekļiem vai sabiedrības locekļiem pirms tam, kad vēlēšanu novērošanas misija ir publicējusi savu ziņojumu, ja nebūšu saņēmis no novērošanas misijas vadības citus norādījumus.

Paraksts _____

Vārds un uzvārds iespiestā formā _____

Datums _____

Pateicība

Starptautiskās vēlēšanu novērošanas principu deklarācija un Starptautisko vēlēšanu novērotāju rīcības kodekss tika izstrādāti vairākus gadus, un šajā procesā piedalījās vairāk nekā 20 starpvaldību un starptautiskās nevalstiskās organizācijas visā pasaulē, kas saistītas ar vēlēšanu novērošanu.

Neformālais izstrādāšanas process sākās 2001. gadā pēc Starptautisko lietu demokrātu institūta (NDI) un Apvienoto Nāciju Organizācijas Vēlēšanu atbalsta nodaļas (UNEAD) iniciatīvas. Sākotnējā sanāksme tika noturēta ANO mītnē Ņujorkā, pēc tam tika noturēta sanāksme Vašingtonā, uzņēmējas organizācijas bija OAS un NDI.

Pamatojoties uz šo sanāksmju rezultātiem, UNEAD, Kārtera centrs un NDI izveidoja kopīgu sekretariātu un 2003. gada oktobrī oficiāli atklāja šo procesu, noturot sanākumi Kārtera centrā Atlantā. 2004. gada septembrī notika sanāksme Briselē, tās dalībniekus uzņēma Eiropas Komisija. Starp izstrādātājām organizācijām norisinājās nepārtraukta informācijas apmaiņa, kuras rezultātā tika izstrādāts vienprātīgi pieņemts dokuments, kas tika piedāvāts organizācijām apstiprināšanai, sākot ar 2005. gada jūliju.

Sekretariātā strādāja Carina Perelli un Sean Dunne no UNEAD, David Carroll, David Pottie un Avery Davis-Roberts no Kārtera centra un Patrick Merloe un Linda Patterson no NDI. Sekretariāta darbinieki sastādīja dokumentus, Merloe kungs rīkojās kā vadošais dokumentu sastādītājs un sastādīja ievērojamu daļu no esošā vēlēšanu novērošanā iesaistīto organizāciju dokumentācijas kopuma. Procesa laikā sekretariāts saņēma kritiskus komentārus un ierosinājumus no daudzām līdzdalības organizācijām.

Procesu finansiāli atbalstīja Apvienoto Nāciju Organizācija, ASV Starptautiskās attīstības aģentūra (USAID), Eiropas Komisija, Vācijas Republika un Starr fonds, kā arī vairāki individuālie ziedotāji.